

Welkomstwoord voorzitter Axel Buyse

Geachte mevrouw Arakelian, plv. Ambassadeur van Nederland in Brussel, heer Dirk Achten, ambassadeur van België in Den Haag, Filip D'have, Algemeen Afgevaardigde van de Vlaamse Regering in Nederland, heer burgemeester Depla, wethouders, leden van het orkest, Dames en heren, waarde genodigden,

Niemand die nog echt weet waar de zinsnede: 'ik sta als een dwerg op de schouders van reuzen' vandaan komt. Maar het zegt goed hoe ik mij vandaag, als kersverse voorzitter van dit genootschap, voel. Wees gerust - met mijn ego is alles redelijk in orde. Maar ik moet bij aanvang van dit gebeuren in alle oprechtheid toegeven dat ik bevangen wordt door een gevoel van nederigheid. Nederigheid ten aanzien van mijn voorganger. Lieven Decaluwe, de man die jarenlang, decennialang, samen met 'zijn' bestuur, met daarin de betreunde Igno Sutorius, deze lezingenreeks gemaakt heeft tot wat ze geworden is. Van harte dank, Lieven, en Nicole. Meer volgt straks. Ik hoop alvast dat ik je niet zal teleurstellen.

De vaak in werkelijkheid bijzonder serieuze en ronduit snedige en snuggere Vlaamse komiek Bert Kruismans schreef een paar jaar geleden een boek *'Ons 200-jarig Koninkrijk. Wat als België en Nederland in 1870 weer een koninkrijk waren geworden?'*. Het is een fraai voorbeeld van wat wel eens 'tegenfeitelijke geschiedenis' wordt genoemd. Wat als de geschiedenis een andere loop had genomen? Het boek is best het lezen waard, al komen sommige passages wellicht nonsensicaal over. De waarde van dit en van gelijksoortige boeken, ligt vooral in het doorbreken van vastgeroeste opvattingen over het heden, in casu de vanzelfsprekendheid, het in de sterren geschreven staan van onze huidige natiestaten. Deterministische geschiedenisbeelden kunnen kwaadaardig inwerken op de politiek. Actuele voorbeelden daarvan zijn er legio, ook binnen die wonderlijke constellatie die de Europese Unie is.

Terug naar een brokje 'tegenfeitelijke geschiedenis'. Wat als de Pacificatie van Gent van 8 november 1576 had geleid tot een steviger frontvorming tussen onze Nederlandse gewesten, op basis van een duurzame 'Godsvrede' tussen protestanten en katholieken - de verwerkelijking van de tolerantiegedachte die aan de 'vader des vaderlands', Willem de Zwijger, wordt toegeschreven? Dan was de kans groot geweest dat die Nederlanden waren doorgegroeid tot een nog sterkere statenbond dan de Verenigde Provinciën in de 17^e eeuw werden. Dan was het economische, politieke en culturele soortelijk gewicht van het Zuiden wellicht blijven doorwegen - zou de ontwikkeling tussen Noord en Zuid in elk geval gelijkmatiger zijn verlopen. Dan had het Zuiden wellicht geen taalstrijd gekend en waren de betrekkingen er wellicht harmonieuzer gebleven, over de taalgrens heen. Misschien, misschien, want uiteraard waren ook die Nederlanden, zoals zij zichzelf beschouwden, geen in de eeuwen der eeuwen voorbeschikt geheel, maar in belangrijke mate het resultaat van een lange reeks toevalligheden, om nog maar te zwijgen van de dynastieke politiek van de Bourgondische hertogen, zoals Bart Van Loo in zijn recente succesboek nog maar eens heeft neergepend.

Aan de basis van de Pacificatielezingen, die lange reeks van goede, vaak ronduit steengoede toespraken van de voorbije decennia, lag een dubbel doel. Bevordering van de samenwerking tussen nog altijd wat elkaar vervreemde onderdelen van de Lage Landen enerzijds, maar zonder verteerd te raken door misplaatste nostalgie. Als romantische ziel, droomde ik in mijn jonge jaren wel eens van een 'wat als' - in de geschiedenis van onze gewesten. Maar ik neem aan dat de meesten onder ons de jeugdige romantiek al lang overstegen hebben. Waar wij met de vereniging Pacificatielezingen op azen, is weliswaar de beklemtoning van een stuk verbondenheid, inderdaad. Maar verbondenheid in

verscheidenheid. En met de klemtoon op de noodzakelijke tolerantie. Die verdraagzaamheid-in-weerbaarheid zonder dewelke elke samenleving verdort en verhardt, zoals ieder van ons wel eens rond zich ziet gebeuren. Niet dat alles vroeger ooit zoveel beter was. Alleen heeft wie ogen heeft om te zien en oren om te horen al lang door dat het lineaire vooruitgangdenken althans op sociaal vlak - zijn beste dagen heeft gehad. Zorg dragen voor elkaar lijkt wel een opdracht te zijn waar ook alle toekomstige generaties mee geconfronteerd zullen worden - zolang mensen, mensen zijn.

Terwijl ik zo bezig ben, bedenk ik plots dat er in mij misschien wel een pastoor of dominee verloren is gegaan. Maar alle gekheid op een stokje, ik moet vaststellen dat de lezing die Jan Raes straks zal afsteken, alvast op mij al aanstekelijk heeft gewerkt. Ik ben er als kersverse voorzitter van dit genootschap vast van overtuigd dat hij ook op u allen '*in - druk*' zal maken. '*In druk*' - wat een fraai begrip is dat toch.

Wij zitten met zijn allen volop in de donkere dagen nu. Tijd voor reflectie over wat we zijn, wat we doen, waar wij naartoe moeten. Dat is wat Jan Raes zal doen, straks, in zijn geheel eigen stijl, vanuit zijn allerpersoonlijkste denken en doen. Goede wijn behoeft geen krans. Jan Raes zal de meesten van u niet onbekend zijn. Zeker onder muzikliefhebbers klinkt zijn naam als een klok. Jan is een Antwerpenaar, die in de beste traditie van zijn stad ook een heuse wereldburger werd, met passages als intendant of hoe de functie ook werd benoemd bij het filharmonisch orkest in zijn heemstede, over het Rotterdams, tot het Amsterdams Concertgebouworkest - toch zowat het Mekka, of het Walhalla van iedere muzikliefhebber. Naar krantenberichten te oordelen, staat Jan binnenkort weer voor een nieuwe uitdaging. We kunnen alleen maar raden wat die wordt - nee doe ik niet in het publiek. Het is natuurlijk allerfijn dat iemand met Jans envergure bereid is gevonden om vanmiddag, samen met ons, in het diep van zijn overpeinzingen over de maatgeving van onze samenleving door middel van de muziek te duiken.

SLOT:

Dames en heren, geachte genodigen, dames en heren musici, vereerde Jan Raes,

Het is met een warm gevoel van dankbaarheid dat ik na deze prachtige lezing afscheid van u neem. Het lijkt mij voor ons allen meer dan de moeite waard om de lezing van Jan Raes nog eens op papier of digitaal door te nemen. Jan, dank voor deze dag, en voor de - om het met een germanisme te zeggen - begeesterende gedachten die je met ons hebt gedeeld. Jouw naam wordt heel terecht opgenomen in de reeks van klinkende namen die je zijn vooraf gegaan. En dan rest het mij om al onze sponsors van harte te bedanken - een lange rij, van de Vlaamse en Nederlandse diplomatieke posten in elkaars hoofdsteden, de Taalunie, het Vlaams-Nederlands Huis DeBuren, en al die andere organisaties en personen die een bijdrage hebben geleverd. Een speciaal woord van dank ook aan de gemeente Breda, en aan de leden van het Bestuur. De man die tot voor kort onze voorzitter was weze andermaal uitdrukkelijk bedankt, maar ook alle andere leden van het zittend bestuur. Met zo'n efficiënte ploeg, was het voor mij, als nieuwkomer, klein bier om voorzitter te zijn. Het woord 'bier' weze meteen een aansporing om de borrel voor open te verklaren! Tenslotte: graag nodig ik u allen uit op de volgende Pacificatielezing, in het stadhuis van Gent, in de zaal waar het ooit allemaal plaatsvond, op zaterdag 7 november van volgend jaar, in leven en welzijn.